

Riktlinje

Process: 3 RGK Hälsa, vård och tandvård

Område: Vuxentandvård- vårdprogram

Giltig fr.o.m: 2018-07-03

Giltig t.o.m: 2019-10-31 00:00:00

Faktaägare: Gunnel Håkansson, Ordförande Medicinsk grupp tandvård

Fastställd av: Stephan Quittenbaum, tf. ordförande medicinska kommittén

Revisions nr: 4

Identifierare: 65057

Karies, vuxentandvård

Gäller för: Tandvårdscentrum

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Definition.....	2
2	Behandling.....	2

1 Inledning

1.1 Definition

Socialstyrelsen Nationella Riktlinjer för Vuxentandvård generella rekommendationer rörande karies:

De flesta personer drabbas någon gång i livet av karies, men risken varierar från person till person. I dag ägnar tandvården en stor del av arbetstiden till att göra om redan utförd vård, till exempel att byta ut defekta fyllningar.

I tandvårdens uppdrag ingår självklart även att erbjuda stöd och hjälp till personer för att förhindra karies, men också att bromsa en skada till följd av karies innan den är så stor att den behöver lagas. Förebyggande insatser är viktiga, både rent samhällsekonomiskt men också för att personer i allmänhet sannolikt önskar en god munhälsa och helst undviker att behöva laga en tand.

Att identifiera risk, riskfaktorer och sjukdomsaktivitet för karies hos den enskilda personen är grundläggande inför en behandling. För de personer som bedöms ha en ökad risk för karies eller visar tydliga tecken på aktiv kariessjukdom, ger en orsaksutredning ett bra stöd vid behandling. Reparation av en enstaka tand påverkar inte personens kariessjukdom i stort. Det är därför viktigt att förebyggande och sjukdomsbehandlande åtgärder sätts in parallellt med operativa åtgärder (exkavering och lagning) för att motverka fortsatt sjukdomsutveckling i bettet.

Diagnoser/ tillstånd

- Ingen aktuell kariesrisk
- Risk för karies
- Initialkaries med risk för progression
- Manifest karies med risk för nya kariesskador

2 Behandling

Ingen aktuell kariesrisk

Egenvård:

Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.

Klinikvård:

- Stärka och uppmuntra goda vanor.
- Revisionsundersökning med 18-24 månaders intervall. Var tredje undersökning av tandläkare, övriga undersökningar av tandhygienist.

Risk för karies

Egenvård:

- Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Sköljning med 0,2% Natriumfluoridlösning, 1 gång dagligen.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertid i munnen.

Klinikvård:

- Orsaksinriktad utredning med fokus på tandborstning, minskad sockerexposition och ökad fluorbehandling.
- Professionell tandrengöring vid behov, flossing approximant och fluorlackning var 6:e - 9:e månad på torr tandyta.
- Uppföljning av givna råd.
- Revisionsundersökning med 12-18 månaders intervall.
Varannan undersökning av tandläkare och varannan undersökning av tandhygienist.

Initialkaries med risk för progression

Egenvård:

Alternativ 1:

- Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Sköljning med 0,2% Natriumfluoridlösning, 1-2 gånger dagligen.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertiden i munnen.

Alternativ 2:

- Borsta tänderna med Duraphattandkräm 5mg/g 2 gånger om dagen med 2 cm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.

- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertiden i munnen.

Alternativ 3:

- Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Fluorgel 0,42% (TopDent), 5 minuter dagligen i gelskenor.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertid i munnen.

Klinikvård

- Orsaksinriktad utredning med fokus på tandborstning, minskad sockerexposition och ökad fluorbehandling.
- Professionell tandrengöring vid behov, flossing med tandtråd och fluorlackning var 3:e- 6:e månad på torr tandyta.
- Uppföljning av råden och utvärdering av effekten. Planera fortsatta insatser. Dokumentera i journalen.
- Revisionsundersökning med 12 månaders intervall. Varannan undersökning av tandläkare och varannan undersökning av tandhygienist.

Manifest karies med risk för nya kariesskador

Egenvård:

Alternativ 1:

- Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Sköljning med 0,2% Natriumfluoridlösning, 1-2 gånger dagligen.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertiden i munnen.

Alternativ 2:

- Borsta tänderna med Duraphattandkräm 5mg/g 2 gånger om dagen med 2 cm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertiden i munnen.

Alternativ 3:

- Borsta tänderna 2 gånger om dagen med 2 cm fluortandkräm i 2 minuter. Efter borstning, ta lite vatten i munnen och sila skummet mellan tänderna.
- Fluorgel 0,42% (TopDent) 5 minuter dagligen i gelskenor.
- Minskat sockerintag. Frekvens och mängd. Betona sockertiden i munnen.

Klinikvård:

- Orsaksinriktad utredning med fokus på tandborstning, minskad sockerexposition och ökad fluorbehandling.
- Professionell tandrengöring vid behov, flossing med tandtråd och fluorlackning var 3:e- 6:e månad på torr tandyta.
- Uppföljning av råden och utvärdering av effekten. Planera fortsatta insatser. Dokumentera i journalen.
- För karies som behöver operativ åtgärd, se Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vuxentandvård 2011.
- Fluorlacka vid varje besök för operativ kariesterapi.
- Revisionsundersökning med 12 månaders intervall.
Varannan undersökning av tandläkare och varannan undersökning av tandhygienist.

Giltig fr.o.m: 2018-07-03
Giltig t.o.m: 2019-10-31 00:00:00
Identifierare: 65057
Karies, vuxentandvård

**Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela
faktaägare**